THEOLOGY OF RESURRECTION REFLECTED IN THE LITURGICAL HYMNS OF THE PENTICOSTAR

Stelian Gheorghiasa

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: The act of Christ's Resurrection has a wealth of meanings because it is practically a renewal of the whole of creation headed by its "king", the human being, and this gives the Resurrection many nuances. It changes the plan and perspective of human life. „Now all things are filled with light: the heavens and the earth, and things under the earth. Let all flesh therefore celebrate the resurrection of Christ, in whom it is established".
But above all, the Resurrection of Christ generally grounds our faith in a continuation of life after death. Without this event we would not have a provable fact of an afterlife. It could have been said that Jesus, by dying, ceased to be forever, and every man by dying, dies in eternity.

Keywords: hymnography, Ressurection, Penticostar, stichera, troparion

Ca să purcedem în desprinderea câtorva sensuri teologice ale Învierii în baza imnografiei Penticostarului, trebuie să ne oprim câteva clipe la înțelesul cuvântului Înviere și care sunt valențele lui în alte limbi. Aici este foarte grăitor ceea ce spunea Părintele Stăniloae în unul din articolele sale: „Cuvântul românesc *în-viere* exprimă acest fapt (a fi întru Viață) mai bine ca termenul corespunzător din toate graiurile. Celelalte popoare latine zic *resurrectio* = ridicare din nou. Poporul german zice *Auferstehung*, căci traduc exact termenul grecesc *anastasis*. Aceste cuvinte nu exprimă decât scularea celui ce a murit, pentru o repetare a vieții. Cuvântul înviere, însă, este străin în etimologia lui, de ideea repetiției. El exprimă intrarea în viața cea adevărată, dându-ne să înțelegem că existența noastră de aici încă nu este viață. Învierea, în sensul românesc al cuvântului, pune accentul pe Viață, ca Evanghelistul Ioan [...]. Învierea este așezarea lângă râul Vieții și hrănirea din pomul Vieții, adică din Dumnezeu-Omul"[1].

Dacă nu ar fi fost întemeiată această credință prin învierea Lui, o spune tot Părintele Stăniloae în alt loc, „n-ar mai avea nicio importanță deosebirea între cei ce cred și cei ce nu cred și n-ar mai fi nicio dovadă că Iisus a fost Dumnezeu, iar opera Lui, operă mântuitoare"[2]. Dar având ca temelie acest rost al Învierii Domnului, vom dezvolta și alte semnificații ale ei.

1. „Din moarte la viață"

Așa cum spuneam, una din principalele semnificații ale Învierii, care de altfel constituie și Icoana Praznicului, este această ridicare sau trecere din moarte la viață. Acest adevăr dogmatic, care stă la baza soteriologiei ortodoxe, este subliniat de poetul liturgic în aproape toate cântările din noaptea Învierii începând cu Troparul („[...] cu moartea pe moarte călcând

[1] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, „Prima înviere", în: *Telegraful român*, XCII (1944), 15-16, pp. 2-3, *apud* Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Cultură și duhovnicie*, Volumul III, Editura Basilica, p. 552.
[2] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Basilica, București, 2013, p. 418.

și celor din morminte viață dăruindu-le.") și terminând cu minunatul cuvânt de învățătură al Sfântului Ioan Gură de Aur, urmând ca mai apoi să se prelungească în celalalte zile de serbare a Sfintei Învieri. Iată alte câteva exemple:

„Prăznuim omorârea morții, sfărâmarea iadului și începătura altei vieți, veșnice; și săltând, lăudăm pe Pricinuitorul, Cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinților noștri, și preaslăvit"[3].

„Cu trupul adormind, ca un muritor, Împărate și Doamne, a treia zi ai înviat, pe Adam din stricăciune ridicând și moartea pierzând; Paștile nestricăciunii lumii de mântuire"[4].

„Cel ce iadul ai prădat și pe om l-ai înviat cu Învierea Ta, Hristoase, învredicește-ne pe noi cu inimă curată să Te lăudăm și să Te slăvim"[5].

Biruind moartea și îmbrăcând firea omenească în haina luminii dumnezeiești, Mântuitorul a dat vieții Lui și vieții noastre un sens superior și definitiv. Moartea închidea ca un zid de nepătruns orizontul vieții omenești. Dincolo de el omul nu vedea nimic, ci doar putea bănui, dând crezare unor mituri sau unor fantasme. Mântuitorul Hristos vine și ridică acest văl gros de deasupra marelui mister chinuitor și ne oferă un alt orizont al vederii noastre[6]. Asemenea nouă ca om, El a arătat drumul nostru, a trăit precum suntem și noi, a murit, a înviat și a lucrat cu acestea toate mântuirea noastră.

„Pogorârea Ta cea cu dumnezeiască cuviință slăvind-o, Te lăudăm pe Tine, Hristoase. Născutu-Te-ai din Fecioară și nedespărțit ai fost de Tatăl. Pătimit-ai ca un om și de voie ai răbdat răstignire. Înviat-ai din mormânt, ca dintr-o cămară ieșind, ca să mântuiești lumea, Doamne, slavă Ție"[7].

Părintele Stăniloae întărește această idee dând o explicare a morții lui Hristos: „El a voit să învingă moartea suportând-o, nu evitând-o, ca să Se dăruiască și El și fiecare total lui Dumnezeu, și astfel comuniunea deplină cu Dumnezeu să fie și rezultatul unui efort al omului de renunțare totală la sine, de venire în întâmpinarea voinței de comuniune a lui Dumnezeu. În acest scop, unind în Ipostasul Său natura omenească cu cea dumnezeiască, a pus de la început baza Învierii"[8]. În același duh afirmă și Înalt Preasfințitul Părinte Laurențiu Streza: „Mântuitorul a biruit moartea prin moarte pentru că a primit-o de bunăvoie, din iubire și din ascultare. Iubirea L-a făcut să moară, iubirea I-a dat biruința asupra morții, iubirea a făcut din moartea Sa jertfa curată, bine mirositoare, adusă pentru întreaga lume, prin care omul a fost readus la bucuria comuniunii cu Dumnezeu"[9].

Deci Mântuitorul Hristos este Cel care se face Paștile noastre, Cel care „face trecerea întregului neam omenesc de la moartea păcatului la viața în Împărăția lui Dumnezeu"[10]. În acest înțeles cântam frumoasa cântare din Canonul Învierii:

„Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm, Paștile Domnului, Paștile. Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce cântam cântare de biruință"[11].

---

[3] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Canonul, Cântarea a 7-a, Troparul al 2-lea, pp. 20-21.
[4] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Luminânda, p. 22.
[5] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Laude, Stihira a 3-a, p. 23.
[6] Teodor M. Popescu, „Însemnătatea creștină a Învierii Domnului", în*: Glasul Bisericii,* 1955, nr. 3-4, p. 153.
[7] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Laude, Stihira a 4-a, p. 23.
[8] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Volumul II, EIBMO, București, 2010,p. 149.
[9] Laurențiu STREZA, *Bucuria de a trăi viața în Hristos*, Editura Andreiana, Sibiu, 2012, p. 188.
[10] Pr. Prof. Dr. Lucian FARCAȘIU, *Teologia imnografiei Praznicelor Împărătești din ciclul pascal,* Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2010 p. 173.
[11] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Canonul Învierii, Cântarea întâi, Irmosul, p. 16.

Acest fapt, spune Preafericitul Părinte Daniel, face ca Biserica Ortodoxă să aibă „cea mai bogată și frumoasă mărturisire a tainei învierii lui Hristos – Birutorul morții și al iadului”[12].

Ce a făcut Mântuitorul prin Înviere? O spune în mod sintetic dar cuprinzător Părintele Stăniloae: „Nu a fost de ajuns să vină Soarele dreptății cu lumină, să o pună în obscuritatea în care ne aflăm noi, până la aceste prime trepte ale neființei care sunt suferințele și slăbiciunile noastre, ci a trebuit să Se coboare și mai jos, până în fundul prăpastiei întunecoase, unde moartea stăpânește deplin, unde cei stăpâniți de ea nu mai pot face nicio mișcare pentru a scăpa de robia ei, unde nu mai văd nicio rază de lumină. A trebuit să Se coboare Începătorul vieții, izvorul ei, până acolo unde sfârșește cu totul viața, până în care și-a întins zăbranicul întreg peste făpturile Ziditorului [...]. A trebuit să Se lase înghițit în iad, pentru a țâșni în mijlocul lui cu strălucitoarele raze ale nemărginitei Sale vieți, spărgând porțile iadului, dizolvând plafonul lui apăsător și antrenând spre înălțimi pe toți cei ce s-au dorit în viața lor pământească după lumină[...]. Hristos S-a dus și i-a căutat pe cei credincioși ai Săi până în temnițele cele mai de jos, dezlegându-i și scoțându-i la lumină”[13].

În aceasta stă frumusețea creștinismului: în iubirea copleșitoare a lui Hristos pentru cei ce Îi răspund cu iubire, fapt exprimat și în arta icoanei Praznicului prin scoaterea drepților din iad cu mâinile Sale Sfinte.

2. „Prin moarte ai schimbat omorârea”

În cartea Facerii se precizează că Dumnezeu a pus doi heruvimi să păzească drumul spre pomul vieții în momentul în care Adam și a Eva au fost izgoniți din grădina raiului din pricina faptului că au dorit să ajungă precum Dumnezeu dar în afara Lui. Deci raiul s-a închis pentru oameni, iar în consecință, după moartea biologică, toți mergeau în iad cu nădejdea venirii unui Salvator care îi va elibera și îi va odihni.

Așadar, o dată cu Învierea Sa, lucrurile se schimbă. În Hristos, noul Adam, întreaga umanitate se reîntoarce la Dumnezeu, împlinindu-se astfel nădejdea protopărinților Adam și Eva și dorul de mântuire al tuturor celor ce au murit sub Lege cu credința în venirea Răscumpărătorului. În icoana Învierii citim pe chipurile drepților lumina harului care aduce pacea și bucuria reîntoarcerii în locșurile părintești, nu doar o revenire periodică la o stare mai bună, ci însăși strămutarea din starea robiei și a pierzaniei în patria cerească și veșnică, acolo unde Hristos: „Cel ce stă în mijlocul tronului, îi va paște pe ei și-i va aduce la izvoarele apelor vieții și Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor”(*Ap*. 7,17). Mântuitorul întinde mâinile Sale, purtând stigmatele răstignirii și Se apleacă pentru a ridica din maorte pe Adam și Eva, adică pe întreg neamul omenesc, pentru a mântui pe cei ce au viețuit pe pământ întru dreptate și în căutarea mântuirii.

Pogorârea la iad și izbăvirea de moartea cea veșnică a celor ce cred în El, este surprinsă de imnele liturgice din Perioada Penticostarului de peste două sute de ori, iar în slujbele din duminicile anului liturgic, în special din Octoih, de peste o sută cincizeci de ori[14].

„Cu trupul adormind, ca un muritor, Împărate și Doamne, a treia zi ai înviat, pe Adam din stricăciune ridicând și moartea pierzând; Paștile nestricăciunii, lumii de mântuire”[15].

---

[12] Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Învierea lui Hristos – biruință asupra iadului. Pastorală de Sfintele Paști - 1999,* Editura Trinitas, Iași, 1999, p. 5.

[13] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, „Moartea și Învierea Domnului” în: *Telegraful Român,* 1933, 32-34, pp. 6-7, *apud* Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Cultură și duhovnicie – Articole publicate în „Telegraful Român” (1930-1936)*, Volumul I, Editura Basilica, București, 2012, p. 299.

[14] Nikolas P. VASSILIADIS, *The mystery of Death,* Athens («The Savior»), 1997, p. 173, *apud* Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Învierea lui Hristos – biruință asupra iadului. Pastorală de Sfintele Paști* – 1999, Editura Trinitas, Iași 1999, p. 5.

[15] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Luminânda, p. 22.

„Pogorâtu-Te-ai în cele mai de jos ale pământului și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice, care țineau pe cei legați Hristoase; iar a treia zi, ca și Iona din chit, ai înviat din mormânt”[16].

În troparul Învierii mărturisim faptul că „Hristos a Înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând”. Aceasta arată că Învierea lui Hristos nu este „reanimarea unui cadavru sau revenirea la viața pământească amestecată cu moartea sau inevitabil îndreptată spre moarte”[17], ci este vorba despre „omorârea morții” de care auzim în cadrul Utreniei din Noaptea Sfintelor Paști:„Văzut-ai că de acum moartea se numește pretutindeni „adormire” și „somn” și că ceea ce mai-nainte de aceasta își va avea fața înfricoșată s-a făcut lesne defăimată acum după Învierea lui Hristos?”[18]. Odată cu desființarea morții veșnice, El inaugurează viața veșnică pentru omenire.

„Prăznuim omorârea morții, sfărâmarea iadului și începătura altei vieți, veșnice; și săltând, lăudăm pe Pricinuitorul, Cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinților noștri, și preaslăvit”[19].

Sfântul Apostol Pavel le spunea corintenilor faptul că „de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om şi învierea morţilor. Căci, precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia”(*I Cor*. 15, 21-22). Astfel, înțelegem și mai deplin că evenimentul istoric ce s-a săvârșit acum două mii de ani în cetatea sfântă a Ierusalimului nu este doar o simplă abatere de la legile naturale, menită să alimenteze nevoia de miracol a omenirii, ci este temelia înnoirii întregii lumi, punctul de sprijin prin care creația își găsește împlinirea.

„Prin moarte ai schimbat omorârea, prin îngropare stricăciunea; că nestricăcios ai făcut trupul pe care l-ai luat, cu dumnezeiasca Ta cuviință făcându-l nemuritor; că Trupul Tău, Stăpâne, n-a văzut stricăciune; nici sufletul Tău n-a rămas în iad, ceea ce era lucru necuvenit”[20].

Mai mult decât atât, Părintele Dumitru Stăniloae spune că moartea este chiar medicament, antidot al păcatelor: „Ele (afectele naturale) sunt și pedepse ale păcatului, dar nu ca aduse de Dumnezeu, ci mai degrabă ca urmări ale ieșirii omului din legătura cu Dumnezeu, Izvorul vieții. Dar odată apărute Dumnezeu le dă și caracterul de antidot al păcatelor”[21]. Tot așa spune și Sfântul Nicolae Cabasila: „A inventat de la început rana și durerea și moartea împotriva păcatului. De aceea îndată după păcat Dumnezeu a îngăduit moartea și durerea, nu ca să aducă judecată păcătosului, ci ca să ofere un leac celui bolnav”[22].

3. **„Puterea iadului ai zdrobit”**

Strâns legat de capitolul anterior vom spune câteva cuvinte și despre felul în care Mântuitorul Hristos învinge puterea răului cu Învierea Sa.

„Deși Te-ai pogorât în mormânt, Cel ce ești fără de moarte, dar puterea iadului ai zdrobit și ai înviat ca un biruitor Hristoase Dumnezeule [...]”[23].

---

[16] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Cântarea a 6-a, Irmosul, p. 18.
[17] Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Făclii de Înviere*, Editura Basilica, 2014, p. 51.
[18] Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt la Sfânta și prea-luminata Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos”, în: *Sfinții Părinți despre moartea și învierea Domnului*, Ediție îngrijită de Florin Stuparu, Editura Sofia, București, p. 332.
[19] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Cântarea a 7-a, Troparul al 2-lea, p. 20.
[20] ***, *Penticostar*, Canonul Sâmbetei celei Mari, Cântarea a 5-a, Troparul al 2-lea, p. 10.
[21] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Volumul II..., p. 98.
[22] Sfântul NICOLAE CABASILA, *Despre viața în Hristos*, Traducere de Pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMO, București, 2014, p. 89.
[23] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Condacul, p. 18.

Învierea lui Hristos ca biruință asupra morții și asupra iadului este și biruință asupra diavolului. Sfânta Scriptură ne învață că: „Dumnezeu a zidit pe om spre nestricăciune și l-a făcut după chipul ființei Sale, iar prin invidia diavolului moartea a intrat în lume”(*Pilde*, 2, 23-24). Fiul lui Dumnezeu a venit în lume „ca să strice lucrurile diavolului” (*I In.* 3,8), să înlocuiască stăpânirea lui Satan, adică împărăția păcatului și a morții, cu împărăția iubirii și vieții veșnice.

La viclenia, trădarea și ura semănată de demoni, Iisus nu răspunde cu viclenie și ură, ci cu adevăr și iubire. Iisus respinge atât ispitele plăcerii, poftelor, cât și pe cele ale durerii, prin care demonii voiau să Îl îndepărteze de la iubirea față de Dumnezeu și față de oameni[24]. De aceea moartea pe Cruce a lui Hristos este de fapt biruință asupra puterilor demonice vrăjmașe lui Dumnezeu și oamenilor: „biruind asupra lor prin cruce”(*Col.* 2,15).

Învierea lui Hristos este așadar începutul acestei biruințe asupra diavolului și asupra morții. Urmând lui Hristos, viața creștină este și ea luptă spirituală cu puterile demonice care îndeamnă pe oameni la păcat și deci la moarte.

4. „Astăzi toate s-au umplut de lumină”

După învățătura Bisericii noastre drept-măritoare, Dumnezeu, cel Unul în ființă și întreit în Persoane este creatorul lumii. Lumea stă în strânsă legătură cu omul. El nu se poate mântui și nu poate avea o legătură cu Creatorul său exlcuzând-o, deoarece „ea este mediul întru care „logosul” ei – care este omul – intră într-o legătură spirituală cu Acesta”[25].

În starea sa înainte de păcat omul trebuia să se stabilizeze în bine punându-se în armonie cu întreaga natură creată. Însă prin păcat se produce o dezarmonizare în relația cu Dumnezeu Creatorul, în propria ființă și în același timp o dezacordare cu întreaga armonie a universului.

Așadar istoria căderii prezintă o istorie umană care implică întregul cosmos. Sfinții Părinți au dezvoltat acest concept fiind influențați de ideile unor filosofi clasici – în special Platon și stoicii – despre relația dintre omenesc și cosmic[26]. În sensul acesta, omul a fost privit ca un microcosmos, un cosmos mic în care sunt reflectate toate structurile sale, „o proiecție a întregului Univers”[27]. Dar în același timp și cosmosul putea fi privit, în chip similar, ca un om de dimensiuni mari. Teologii creștini au folosit această concepție pentru a-și susține ideea care își are originea în Cartea Facerii, că omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. Ca imagine a lui Dumnezeu, omul fuseseașezat în inima cosmosului, având rolul de a ține laolaltă toate elementele cosmosului. Când Adam și Eva au renunțat la rolul lor de legătura a cosmosului, acesta și-a pierdut mult din armonia sa. Despre aceasta tratează mai pe larg Părintele Stăniloae în dogmatica sa inspirat fiind de la părinții mistici.

De pildă, Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că păcatul omului a atras după sine nestatornicia, neregularitatea și pornirea ușoară spre schimbare a firii văzute din afară și din jurul lui: „iar aceasta s-a întâmplat fie pentru că Dumnezeu a amestecat-o atunci, din pricina căderii, cu trupul nostru și i-a sădit și ei puterea de a se schimba, ca și trupurilor moarte puterea de a pătimi, de a se strica și de a se desface cu totul, cum arată starea trupurilor moarte, potrivit cu ceea ce s-a scris că: «Și zidirea însăși s-a supus stricăciunii, nu de voia ei, ci pentru cel ce a supus-o întru nădejde»”[28].

Pornind de la această premisă și având ca reper textul unor imne liturgice din Penticostar, putem afirma faptul că prin Învierea Mântuitorului Hristos, ca restabilire a firii

[24] Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Făclii de Înviere...*, p. 89.
[25] Pr. Conf. Dr. Dumitru MEGHEȘAN, *Creație și transifigurare*, Editura Universității din Oradea, 2005, p. 9.
[26] Pr. Andrew LOUTH, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, Traducere de Dragoș Mîrșanu, Editura Doxologia, Iași, 2014, p. 127.
[27] Pr. Dr. Aurel MIHAI, *Sfânta Treime și Cosmosul*, Editura Basilica, București, 2015, p. 184.
[28] Sfântul MAXIM MĂRTURISITORUL, *Ambigua*, Traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, EIBMO, București, 2006, p. 102.

umane, întreaga natură creată este impregnată de lumina ce izvorăște din mormântul Său, astfel punându-se temelia a ceea ce numește „cer nou și pământ nou".

„Acum toate s-au umplut de lumină: și cerul și pământul și cele de dedesupt; deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos, întru Care s-a întărit"[29].

„Luminatu-s-au toate cu Învierea Ta, Doamne, și raiul iarăși s-a deschis; și toată zidirea lăudându-te, cântare Ție totdeauna aduce"[30].

Iată ce spune Părintele Dumitru Stăniloae despre aceasta: „Prin Învierea lui Iisus s-a făcut începutul lumii viitoare, care stă deocamdată ascunsă privirilor noastre. Învierea lui Hristos e ca trezirea primăverii. Ea este începutul noii creații a lumii, care numai prin pauza creatoare, în care încă ne aflăm, e oprită pentru un anumit timp, înainte de a fi dusă la capăt[...] Această atracție are două aspecte: printr-unul ne face să ne simțim aproape de ea în tot cursul vieții istorice. E ca o lumină care ne însoțește, pentru unii mai puternică, pentru alții mai puțin. Prin celălalt aspect al atracției, eshatologia ni se vădește ca o zonă în care putem intra deplin abia la capătul vieții istorice"[31].

În același duh spune și Sfântul Atanasie următoarele: „Cuvântul prin care și în care au fost create toate lucrurile, conduce din nou creațiunea întreagă, care părăsise mișcarea ce i-a fost dată și o recompune și o readună. Diviziunile apărute în creațiune prin separarea elementelor, care erau destinate să mențină creațiunea ca un tot și să n-o lase să se împartă, au fost depășite în Hristos și puterea unificatoare realizată în El exercită o forță de unificare în toată creațiunea... Prin moartea și învirea Sa a îndepărtat separarea dintre rai și lumea apărută după cădere și ne-a deschis nouă raiul interzis, pentru că El însuși se întoarce după înviere pe pământ și arată că raiul și pământul sunt una"[32].

Pe lângă acest aspect al Învierii privitor la întreaga creație, mai putem spune și faptul că odată cu pătrunderea Sfintei Lumini în toate colțurile cosmosului, lumea începe să-și descopere frumusețile ei nebănuite încă de pe acum, însă nu pe deplin ci în parte. Folosind harul primit prin Tainele Bisericii, creștinii se înduhovnicesc, își purifică vederea după cum îndeamnă imnograful („Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiata lumină a Învierii [...]"[33]) și încep să vadă lucrurile și persoanele ca prin ochii lui Hristos. În acest fel se descoperă rațiunile lucrurilor care privite fără patimă, se dezvăluie ca fiind „hrană duhovnicească" pentru mintea omului.

Concluzie

Mormântul Domnului Hristos continuă să fie izvor de lumină, har și sensuri, care să ne însoțească pe drumul către Slava Sa cea cerească. Compozițiile imnografilor Bisericii noastre dreptmăritoare au rolul de a prilejui timp de rugăciune și un limbaj potrivit pentru aceasta și, de asemenea, ele deschid orizonturile către înțelegeri tot mai adânci din necuprinsul Tainei ce ni s-a descoperit.

BIBLIOGRAPHY

1. ***, *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, EIBMO, București, 2015.
2. ***, *Penticostar*, EIBMBOR, București, 1999.

[29] ***, *Penticostar,* Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Canonul Învierii, Cântarea a 3-a, Troparul întâi, p. 16.
[30] ***, *Penticostar,* Vecernia de Marți în Săptămâna Luminată, La „*Doamne srigat-am...*", Stihira a 2-a, p. 36.
[31] Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului...*, p. 438.
[32] F. MEYENDORFF, *Le Christ dans la theologie byzantine*, Les Editions du Cer, Paris, 1969, p. 194, *apud* Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, „Paștele, sărbătoarea luminii și a bucuriei în ortodoxie", în: *Studii teologice*, 1975, 5-6, p. 356.
[33] ***, *Penticostar*, Utrenia din Noaptea Sfintelor Paști, Canonul Învierii, Cântarea întâi, Troparul întâi, p. 16.

3. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Învierea lui Hristos – biruință asupra iadului. Pastorală de Sfintele Paști - 1999,* Editura Trinitas, Iași, 1999.
4. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Făclii de Înviere*, Editura Basilica, 2014.
5. Farcașiu Prof. Dr., Lucian, *Teologia imnografiei Praznicelor Împărătești din ciclul pascal,* Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2010.
6. IPS Streza, Laurențiu, *Bucuria de a trăi viața în Hristos*, Editura Andreiana, Sibiu, 2012.
7. Louth, Andrew, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, Traducere de Dragoș Mîrșanu, Editura Doxologia, Iași, 2014.
8. Megheșan. Conf. Dr., Dumitru, *Creație și transifigurare*, Editura Universității din Oradea, 2005.
9. Mihai, Pr. Dr., Aurel, *Sfânta Treime și Cosmosul*, Editura Basilica, București, 2015.
10. Popescu, M. Teodor, „Însemnătatea creștină a Învierii Domnului", în: *Glasul Bisericii*, 1955, 3-4, pp. 149-154.
11. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, Traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, EIBMO, București, 2006.
12. Sfântul Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, Traducere de Pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMO, București, 2014.
13. Stăniloae, Pr. Prof., Dumitru, *Cultură și duhovnicie – Articole publicate în „Telegraful Român" (1930-1936)*, Volumul I, Editura Basilica, București, 2012.
14. Stăniloae, Pr. Prof., Dumitru, *Cultură și duhovnicie*, Volumul III, Editura Basilica, București, 2012.
15. Stăniloae, Pr. Prof., Dumitru, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Basilica, București, 2013.
16. Stăniloae, Pr. Prof., Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Volumul II, EIBMO, București, 2010.